

Ö?retim Elemanlar? ?? Doyumu Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). Ö?retim Elemanlar? ?? Doyumu Ölçe?i. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=26808>

Özet

Ö?retim Elemanlar? ?? Doyumu Ölçe?i, Kelecio?lu, Bilge ve Akman (2006) taraf?ndan yüksekö?retim kurumlar?nda çal??an akademik personelin i? doyum düzeylerini ölçmek amacıyla geli?tirilmif bir araçtır. Ölçek, i? doyumunu temel olarak iki ana boyutta incelemektedir: **?çsel ?? Doyumu** ve **D??sal ?? Doyumu**. Toplam 25 maddeden olu?an bu ölçek, akademik çevredeki bireylerin hem ki?isel yeterlilik ve becerilerine uygunluk gibi içsel faktörlere dayalı doyumları hem de adil i? da??ım? ve çal??ma ortam? gibi d??sal faktörlere dayalı doyumları de?erlendirmektedir. Ölçek, psikometrik açıdan güçlü bir yapı sergilemekte olup, do?rulayıc? faktör analizi (DFA) sonuçları iki faktörlü yapıyı kabul edilebilir uyum indekslerine sahip oldu?unu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler

Ö?retim elemanları, i? doyum, ölçek geli?tirme, akademik personel, içsel doyum, d??sal doyum, Likert ölçe?i, do?rulayıc? faktör analizi.

Yazarlar

Hülya Kelecio?lu, Figen Bilge, Yavuz Akman.

Amaç

Ö?retim Elemanlar? ?? Doyumu Ölçe?i'nin temel amacı, üniversitelerde görev yapan **ö?retim elemanlar?** grubunun mesleki ya?amlarından aldıkları genel memnuniyet düzeylerini bilimsel yöntemlerle saptamaktır. Bu ölçek, özellikle Türkiye ba?lamında akademik personelin kar??laştı?ı spesifik doyum ve doyumsuzluk kaynakları belirlemeye odaklanmıştır.

Ölçek, sadece mevcut doyum düzeyini (şimdi ne kadar?) değil, aynı zamanda ideal doyum düzeyini (Ne kadar olmalı?) de ölçerek, algılanan durum ile arzu edilen durum arasındaki farkı ortaya koymayı hedeflemektedir. Bu metodoloji, kurumları iyileştirme alanları ve önceliklendirmesi gereken stratejik noktaları tespit etmesine yardımcı olur.

Yapı

Ölçek, i? doyum kavramını psikolojik literatüre uygun olarak iki temel boyutta ele almaktadır. Bu boyutlar, Herzberg'in çift faktör teorisi gibi yaklaşımlarla uyumlu olarak **?çsel Doyum** ve **D??sal Doyum** olarak adlandırılmıştır.

?çsel Doyum (Intrinsic Satisfaction): Bireyin yaptığı işin kendisine, kişisel gelişimine,

yeteneklerini kullanmasına ve başarı duygusu elde etmesine yönelik unsurlardan kaynaklanan tatminini ifade eder. Bu boyutta 14 madde bulunmaktadır.

Dışsal Doyum (Extrinsic Satisfaction): Çalışma ortamı, yönetim politikaları, ücret, terfi olanakları, iş arkadaşlarıyla ilişkiler ve adil muamele gibi çevresel faktörlerden kaynaklanan tatmini kapsar. Bu boyutta 11 madde bulunmaktadır.

Geçerlik

Ölçümün yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla **doğrulayıcı faktör analizi** (DFA) kullanılmıştır. Analiz sonuçları, ölçümün teorik olarak öngörülen iki boyutlu yapıya ampirik verilerle uyumlu olduğunu göstermiştir.

Yapılan DFA sonucunda hesaplanan uyum indeksi değerleri ($X^2 = 928.29$, $N = 460$, $sd = 272$ ve $p = 0.00$) kabul edilebilir düzeyde bulunmuştur. Bu istatistiksel sonuçlar, ölçümün maddelerinin ölçmek istedikleri boyutları başarıyla bir şekilde temsil ettiğini ve faktör yapısına sağlam olduğunu desteklemektedir. Ayrıca, ölçümdeki maddelerin faktör yükleri geniş bir aralıkta (.475 ile .803 arasında) dağılmıştır, bu da maddelerin ilgili faktörleri güçlü bir şekilde temsil ettiğini göstermektedir.

Güvenilirlik

Ölçümün güvenilirliği, **iç tutarlılık** katsayıları ve düzeltilmiş madde toplam puan korelasyon katsayıları hesaplanarak değerlendirilmiştir. İç tutarlılık, ölçümün farklı maddelerinin aynı yapıya ne kadar tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir.

Ölçümün alt boyutlarına ilişkin **iç tutarlılık** katsayıları (Cronbach Alfa) oldukça yüksek çıkmıştır ve .88 ile .94 arasında değişmektedir. Bu değerler, ölçümün alt boyutlarının mükemmel düzeyde güvenilirliğe sahip olduğunu işaret etmektedir. Ek olarak, ölçümün düzeltilmiş madde toplam puan korelasyon katsayıları .51 ile .78 arasında değişmektedir; bu aralık, her bir maddenin ölçümün bütünüyle yüksek düzeyde ilişkili olduğunu ve yapıya katkı sağladığını göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçümün psikometrik özelliklerinin belirlenmesi sürecinde, geliştiriciler tarafından ölçümün iki boyutlu modelinin uygunluğunu test etmek amacıyla **Doğrulayıcı Faktör Analizi** (DFA) kullanılmıştır. DFA, mevcut teorik yapıya (çözel ve Dışsal Doyum) toplanan verilerle ne ölçüde uyum sağladığını kontrol eden güçlü bir istatistiksel yöntemdir.

Analiz, 460 kişilik ($N=460$) bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir. Elde edilen istatistiksel uyum indeksleri, modelin kabul edilebilir düzeyde iyi bir uyum sergilediğini kanıtlanmıştır. Bu analiz,

Ö?retim Elemanlar? ?? Doymu Ölçe?i'nin akademik personel i? doymu ölçümü için sa?lam ve geçerli bir yap?ya sahip oldu?unu teyit etmektedir.

Araç

Test Türü: Geli?tirme

Format: 5'li Likert Tipi Ölçek (Çift Yan?t Format?)

Kullan?labilir Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Yüksekö?retim Kurumlar?nda Çal??an Ö?retim Elemanlar?

Ya? Grubu: Yeti?kin (Akademik Ya?am Süresince)

Popülasyon Detaylar?: Türkiye Cumhuriyeti'nde çe?itli üniversitelerde görev yapan akademik personel.

Test Metodolojisi: Kat?l?mc?lar her bir maddeye iki farkl? boyutta yan?t vermektedir: 1) "Şimdi ne kadar?" (Mevcut Durum) ve 2) "Ne kadar olmal??" (İdeal Durum). Derecelendirme 1 (en az) ile 5 (en çok) aras?nda de?i?en 5'li Likert format?ndadır.

Anahtar Kelimeler

Akademik ya?am, üniversite, personel memnuniyeti, içsel motivasyon, d??sal motivasyon, psikometrik özellikler, DFA, ölçek, iç tutarl?lık.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi mevcut de?ildir.

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: hulyaebb@hacettepe.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?ildir.

?zinler ve Ücretler ve Test Y?l?

Bu ölçek 2006 y?l?nda yay?mlanm??tır. Ölçe?in kullan?m? için gerekli izinler ve olası ücretlendirme bilgileri hakkında en güncel ve kesin bilgiye ula?mak için sorumlu yazar Hülya Kelecio?lu ile ileti?ime geçilmesi tavsiye edilmektedir.

Ölçe?in orijinal makalesi ve detayl? geli?tirme süreci, Türk Psikolojik Dan??ma ve Rehberlik

Dergisi'nde aç?k eri?imli olarak sunulmu?tur.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi ?uradan indirilebilir: [ogretim-elemanlari-is-doyumu-olcegi-toad.pdf](#)

Referanslar

Kelecio?lu, H., Bilge, F. ve Akman, Y. (2006). Ö?retim Elemanlar? ?? Doyumu Ölçe?inin geli?tirilmesi. *Türk Psikolojik Dan??ma ve Rehberlik Dergisi*, 3(26), 115-128.

Makalenin çevrimiçi ba?lant?s?: [pdrdergisi.org](#)

Ö?retim Elemanlar? ?? Doyumu Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmu? olup, hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Toplam Madde Say?s?: 25 madde

Alt Boyutlar: 2 alt boyut

?çsel Doyum Boyutu (14 madde):

Yapt???m i?in yeterliliklerime ve becerilerime uygun olabilmesi

D??sal Doyum Boyutu (11 madde):

??yerimde i?lerin adil olarak da??t?lmas?